

Dossier van de maand: Kredieten aan ondernemingen - Opzegging van de kredieten omwille van een wanprestatie - Begrip

1. UW KLACHT

U dient klacht in tegen uw bank namens de onderneming waarvan u bestuurder bent.

Uw klacht is tweeledig:

1. de bank heeft eenzijdig een investeringskrediet van bepaalde duur opgezegd, zonder redelijke schadevergoeding. De bank beroept zich daarbij op artikels uit haar algemene voorwaarden die volgens artikel 13, 2° van de Wet KMO-Financiering van 21 december 2013 nietig zijn.

Het openstaand kapitaal is 14.951,41 EUR. U wenst een redelijke schadeloosstelling te krijgen wegens de eenzijdige opzegging van het krediet. U begroot uw schade op 15% van het openstaand kapitaal, ofwel 2.242,71 EUR.

2. de bank heeft eenzijdig een straight loan van onbepaalde duur opgezegd met onmiddellijk ingang, dus zonder redelijke opzegtermijn. Het opgenomen bedrag was op dat moment 100.000 EUR. De bank beroept zich daarbij op artikels uit haar algemene voorwaarden die volgens artikel 13, 3° van de Wet KMO-Financiering van 21 december 2013 nietig zijn.

Gelet op de volledige betaling en inhoudingen van de hoofdsom, meent u ook voor dit deel recht te hebben op een schadeloosstelling, die u begroot op 15% van het openstaand kapitaal, ofwel 15.000 EUR.

Door de opzegging van de kredieten veroorzaakt de bank ernstige schade aan de onderneming, in die mate dat de activiteiten volledig dreigen stil te vallen.

Ter staving heeft u ons twee facturen bezorgd. Momenteel zijn nieuwe producten, die werden geproduceerd in China, op weg naar jullie opslagplaatsen. Doordat uw kredieten vroegtijdig moesten worden terugbetaald, is de onderneming nu in de onmogelijkheid om de saldofacturen van de nieuw geproduceerde bordspellen te voldoen. Daardoor werden deze producten voorlopig niet vrijgegeven door de fabrikant, waardoor ze niet bij de klanten terechtkomen. Dit leidt mogelijks tot bijkomende opslagkosten bij de douane, indien daar de producten worden vastgehouden. Opslagkosten bij de douane bedragen snel enkele duizenden dollars per dag. Bovenstaand voorstel voor een schadevergoeding van 15% is daarom onder uitdrukkelijk voorbehoud van mogelijk veel hoger oplopende kosten.

2. STANDPUNT VAN DE BANK

U betwist de opzegging van uw investeringskrediet en uw straight loan en vraagt een schadevergoeding.

Op 17/06/2024 verscheen een artikel in de pers waarin de onderneming de stopzetting van de activiteiten aankondigde. Daarop heeft de bank beslist de kredieten op te zeggen.

Ondertussen zijn er al verdere ontwikkelingen in dit geschil.

De raadsman van de onderneming heeft niet enkel Ombudsfin, maar ook de dienst Recovery aangeschreven. Het dossier is de medewerkers daar dus zeker niet onbekend. De raadsman van de bank heeft hierop overigens al geantwoord per mail op 05/08/2024. De bank heeft ons een kopie van dit antwoord bezorgd.

Door de onderneming alsook door de borgsteller werd inmiddels onder voorbehoud de hoofdsom vereffend. Hierop heeft de bank onmiddellijk haar beslag op de handelszaak opgeheven.

Na terugbetaling van de hoofdsom ontving de bank verschillende betalingen op de opgezegde zichtrekening

Overeenkomstig artikel 20 en 30 van de Algemene Bankvoorwaarden werden deze betalingen gebruikt om de nog openstaande intresten, de wederbeleggingsvergoeding en de tot op heden door de bank gemaakte invorderingskosten aan te zuiveren.

Hiermee werd de vordering volledig terugbetaald.

Het saldo van X EUR zal worden overgemaakt op een nog door de onderneming mee te delen zichtrekening.

De bank heeft het recht al het nodige te doen om haar rechten te vrijwaren. Ten onrechte wordt dit door de onderneming bestempeld als intimidatie.

3. ONS ADVIES

Uw klacht betreft de opzegging door de bank van twee professionele kredieten, afgesloten op naam van de onderneming, vennootschap waarvan uzelf bestuurder bent. De bank heeft meer bepaald de volgende kredieten opgezegd:

- Het investeringskrediet xxx, een krediet van bepaalde duur. Dit krediet werd opgezegd zonder toekenning van een redelijke schadevergoeding.
- Een straight loan zzz, een krediet van onbepaalde duur. Dit krediet werd opgezegd met onmiddellijk ingang, dus zonder redelijke opzegtermijn. Op het tijdstip van opzegging bedroeg het opgenomen bedrag 100.000 EUR.

U meent dat de bank bij de opzegging van deze kredieten de wet van 21 december 2013 betreffende diverse bepalingen inzake de financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen niet gerespecteerd heeft. U verwijst meer specifiek naar artikel 13, 2° en 3° van deze wet:

“In de kredietovereenkomsten gesloten tussen een kredietgever en een onderneming zijn in elk geval onrechtmatig, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken: [...]

2° behoudens in geval van wanprestatie vanwege de onderneming, de kredietgever toe te staan de overeenkomst voor bepaalde duur eenzijdig te beëindigen zonder redelijke schadeloosstelling voor de onderneming, behoudens overmacht;

3° behoudens in geval van wanprestatie vanwege de onderneming, de kredietgever toe te staan een overeenkomst van onbepaalde duur op te zeggen zonder redelijke opzegtermijn voor de onderneming, behoudens overmacht;

Elk onrechtmatig beding is verboden en nietig. De overeenkomst blijft bindend voor de partijen indien ze zonder de onrechtmatige bedingen kan voortbestaan.”

Op basis van deze bepaling kan de bank dus wel degelijk bedingen voorzien op basis waarvan zij een kredietovereenkomst van bepaalde of onbepaalde duur eenzijdig kan beëindigen, op voorwaarde dat zij respectievelijk een redelijke schadeloosstelling of redelijke opzegtermijn toekent. Indien echter sprake is van een wanprestatie in hoofde van de onderneming dient geen redelijke schadeloosstelling of opzegtermijn te worden toegekend.

In de opzegbrief die door de bank op 20 juni 2024 naar de onderneming verstuurd werd, verwees zij naar de volgende bepalingen uit haar algemene voorwaarden:

- Artikel 20, §2, d) van de Algemene Voorwaarden voor Kredietopeningen aan de Ondernemingen;
- Artikel 20, §2, h) van de Algemene Voorwaarden voor Kredietopeningen aan de Ondernemingen;
- Artikel 14 van de Algemene Bankvoorwaarden.

“§2. Behoudens de gevallen van vervroegde opeisbaarheid waarin de wet voorziet is de Bank tevens gerechtigd om de kredietopening of één of meerdere gebruiksvormen ervan, en dit zowel voor het benutte als voor het niet benutte deel, geheel of gedeeltelijk te schorsen of te beëindigen met onmiddellijke uitwerking en zonder voorafgaande ingebrekestelling:

[...]

d) in geval in hoofde van de kredietnemer één of meer van de volgende omstandigheden zich voordoen:

[...]

- stopzetting of dreigende stopzetting of substantiële wijziging van de beroepswerkzaamheid of activiteit;

[...]

h) in geval van verlies van zekerheden gesteld in het voordeel van de Bank of van substantiële waardevermindering van het voorwerp van de zekerheid, onder meer ten gevolge van het niet conform zijn aan regelgeving; [...]”

De vraag of de bank zich op deze bepaling kan beroepen om beide kredieten op te zeggen zonder toekenning van een redelijke schadeloosstelling (voor het krediet van bepaalde duur) of opzegtermijn (voor het krediet van onbepaalde duur) en of deze bepaling al dan niet een onrechtmatig beding betreft en dus al dan niet nietig is, hangt af van de vraag of deze scenario's al dan niet een wanprestatie in hoofde van de kredietnemer, de vennootschap, betreffen.

Tijdens de bemiddeling hebben wij aan de bank gevraagd om te verduidelijken welke wanprestatie precies aan de kredietnemer verweten wordt. De bank heeft ons als volgt geantwoord:

“Hiermee bezorgen wij u ons antwoord wat betreft de interpretatie van het begrip “wanprestatie”:

Naar ons oordeel is de kern van de zaak niet of een stockverkoop al dan niet een wanprestatie uitmaakt.

De wanprestatie bestaat erin dat men zonder voorafgaand overleg met zijn kredietverstrekker een stockverkoop aankondigt en organiseert zonder dat aan de kredietverstrekker niet de minste garantie

kan worden gegeven dat de kredieten ook effectief zullen worden terugbetaald met de verkoop van de stock, zijnde het onderpand van de bank.

Bedoeling is om met de opbrengst van de verkoop niet eerst de kredieten terug te betalen maar wel om de opbrengst in eerste instantie aan te wenden om de productie van een game af te werken waarvan niemand kan garanderen dat dit ook succesvol zou zijn

De bank moet dus gedogen dat haar onderpand wordt aangetast en dat zij mogelijk niet wordt terugbetaald.

Het volstaat niet dat de vennootschap zich sterk maakt dat zij haar activiteit pas zal stopzetten als alle schuldeisers zullen terugbetaald zijn.

Dat de activiteit en de onderneming nu nog bestaan doet niet ter zake. Finaal is haar handelen gericht op stopzetting van de activiteit.”

Cruciaal is dus dat voor beide kredieten een pand op de handelszaak aan de bank werd toegekend. De overeenkomst betreffende de straight loan voorziet immers het volgende:

TE VESTIGEN ZEKERHEDEN

Opnemingen van de nieuwe of gewijzigde gebruiksvormen op uw kredietopening zijn slechts toegestaan na de vestiging van de hierna genoemde zekerheden, die dienen te worden opgesteld volgens onze modellen binnen een periode van twee maanden vanaf heden.

Algemene zekerheden:

De volgende zekerheden waarborgen al uw verbintenissen tegenover onze Bank

- Pand, ten belope van 220.000,00 EUR in hoofdsom en bijhorigheden, in rang 1, op de handelszaak toebehorend aan [REDACTED] en omvattend de maatschappelijke zetaal en alle uitbatingzetaal.

De overeenkomst betreffende het investeringskrediet voorziet verder het volgende:

BESTAANDE ZEKERHEDEN

De zekerheden die in het verleden reeds werden verleend, hetzij door u zelf, hetzij door derden, als waarborg voor uw verbintenissen tegenover onze Bank, blijven onverminderd van kracht en waarborgen bijgevolg tevens, naargelang de bewoordingen waarin ze werden gesteld, de kredietopening die het voorwerp uitmaakt van huidige brief en/of één of meerdere gebruiksvormen ervan.

Uit het standpunt van de bank blijkt duidelijk dat de kredieten opgezegd werden ten gevolge van bepaalde berichten die in de pers verschenen en die melding maken van “een laatste stockverkoop” waarvan de opbrengst moet dienen om de laatste rekeningen te kunnen betalen.

Ombudsfinaal kan alleen maar bevestigen dat de stock duidelijk deel uitmaakt van de handelszaak. Artikel 7 van de Pandwet voorziet immers het volgende:

“Behoudens beperkende bepalingen in de pandovereenkomst, omvat het pandrecht dat een handelszaak tot voorwerp heeft het geheel der goederen die de handelszaak uitmaken.”

Volgens artikel 21 van de Pandwet is het aan de pandgever toegestaan om te beschikken over de bezwaarde goederen, tenzij iets anders overeengekomen zou zijn en op voorwaarde dat dit gebeurt binnen de normale bedrijfsvoering:

“Behoudens anders overeengekomen, kan de pandgever vrij over de bezwaarde goederen beschikken binnen een normale bedrijfsvoering.”

De vraag stelt zich dus of een stockverkoop al dan niet een beschikking binnen de normale bedrijfsvoering betreft. Hiervoor vallen wij terug op artikel VI.22 van het Wetboek Economisch Recht (WER), waar duidelijk vermeld staat dat een uitverkoop slechts mogelijk is in de door de wet opgesomde gevallen:

“Het gebruik van de benaming "Uitverkoop", "Liquidation" of "Ausverkauf" of enige andere gelijkwaardige benaming voor de tekoopaanbieding of verkoop van goederen is slechts toegelaten in een van de volgende gevallen en mits aan de andere voorwaarden van deze afdeling is voldaan:

1° de verkoop heeft plaats ter uitvoering van een rechterlijke beslissing;

2° de erfgenamen of rechtverkrijgenden van een overleden persoon die een onderneming uitbaatte, bieden hun verworven voorraad uit die onderneming geheel of gedeeltelijk te koop aan;

3° een onderneming neemt de handel van een andere onderneming over en biedt de overgedragen voorraad geheel of gedeeltelijk te koop aan;

4° een onderneming die haar activiteit stopzet, biedt haar gehele voorraad te koop aan en heeft tijdens de drie voorafgaande jaren geen gelijkaardige goederen om dezelfde reden uitverkocht;

5° een onderneming voert in de lokalen waar zij de goederen gewoonlijk te koop aanbiedt aan de consument, verbouwingen of opknapbeurten uit die meer dan 20 werkdagen duren, mits die werken de verkoop onmogelijk maken en de onderneming tijdens de drie voorafgaande jaren geen gelijkaardige goederen om dezelfde reden uitverkocht heeft;

6° een onderneming brengt de inrichting waar zij de goederen gewoonlijk aan de consument te koop aanbiedt, over naar een andere plaats, of zij sluit haar inrichting, mits zij vóór de aanvang van de uitverkoop de inrichting reeds minstens een jaar zal hebben uitgebaat;

7° een ramp bracht ernstige schade toe aan de gehele of een belangrijk gedeelte van de voorraad goederen van de onderneming;

8° door overmacht wordt de activiteit van de onderneming aanzienlijk gehinderd;

9° de natuurlijke persoon die een onderneming uitbaat verzaakt aan elke beroepsactiviteit omwille van opruiming op voorwaarde evenwel dat hij in de loop van het vorige jaar geen uitverkoop heeft gehouden op grond van de in het 4° bedoelde reden of van de in het 6° bedoelde sluiting van de inrichting.”

Rekening houdende met de aard van de door de wet omschreven gevallen waarin de term ‘Uitverkoop’ kan worden gebruikt, zijn wij van mening dat een stockverkoop geen beschikking binnen de normale bedrijfsvoering betreft, waardoor de kredietnemer inderdaad zijn verplichtingen als pandhouder niet gerespecteerd heeft en dus kan gesproken worden van een wanprestatie.

Ombudsfín moet dus besluiten dat er geen juridische gronden zijn om van de bank een tussenkomst te eisen. De opzegging van uw kredieten gebeurde ten gevolge van een wanprestatie (in casu de gedeeltelijke uitholling van de inpandgegeven handelszaak), waardoor de bank niet gehouden was om hetzij een redelijke schadeloosstelling, hetzij een redelijke opzegtermijn toe te kennen.

Ondanks voorgaande hebben wij echter wel begrip voor uw klacht. Wij begrijpen uw standpunt dat de bank zeer snel besloten heeft tot opzegging van de kredieten en dat de onderneming hierdoor in moeilijkheden is gekomen. Wij hebben dan ook getracht om ten aanzien van de bank te bemiddelen en een gedeeltelijke compensatie te bekomen. Jammer genoeg heeft onze bemiddelingspoging geen positief resultaat opgeleverd.